

УДК 342.72/.73

Кулик Т. О. – кандидат юридичних наук,
доцент кафедри конституційного права
та прав людини Національної академії
внутрішніх справ, м. Київ

ORCID 0000-0001-7338-8366

Забезпечення права на повагу до приватного та сімейного життя: регіональний і національний рівні

Право на повагу до приватного та сімейного життя закріплене в Конституції України (ст. 32) та Конвенції про захист прав та основоположних свобод 1950 року (ст. 8) по-різному, тому в сучасній науці конституційного права актуальним є комплексне порівняльне дослідження його змісту.

З огляду на євроінтеграційні процеси, державну політику, спрямовану на гармонізацію праворозуміння та правозастосування, дослідження практики Європейського суду з прав людини щодо застосування ст. 8 Конвенції слід здійснювати нерозривно з вивченням реалізації та практики захисту права, закріпленого в ст. 32 Конституції України. Комплексність цього завдання полягає в тому, що право на повагу до приватного та сімейного життя контрастує з правом на свободу думки і слова (у ст. 10 Конвенції – право на свободу вираження поглядів).

Для застосування практики Європейського суду з прав людини та Конвенції як джерел права необхідно гармонізувати національне законодавство з Конвенцією. Цей процес має бути поміркованим, науково обґрунтованим і практично спрямованим. Запропоновано конкретні зміни до законодавства для вирішення колізійних питань з порушеної проблематики.

Ключові слова: права людини; право на повагу до приватного та сімейного життя; недоторканність житла; таємниця листування; конфіденційна інформація.

Постановка проблеми. Право на повагу до приватного та сімейного життя було предметом дослідження різних учених, зокрема: Ю. Дем'яненко, Л. Ємчука, С. Єськова, Ю. Кириченка, К. Мельника, В. Назарова, О. Негодченка, О. Онишко, В. Серьогіна, О. Ткач. Науковці аналізували його з позицій або конституційно-правового регулювання, або практики Європейського суду з прав людини.

На наш погляд, актуальним у сучасній науці конституційного права є саме комплексне, порівняльне дослідження змісту права на повагу до приватного та сімейного життя, гарантованого на регіональному та національному рівнях. Оскільки це право

закріплене в Конституції України (ст. 32) та Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року (Конвенція) (ст. 8) по-різному, норми містять нетотожні визначення його змісту. З огляду на євроінтеграційні процеси, державну політику, спрямовану на гармонізацію праворозуміння та правозастосування, дослідження практики Європейського суду з прав людини щодо застосування ст. 8 Конвенції слід здійснювати нерозривно з вивченням реалізації та практики захисту права, закріпленого в ст. 32 Конституції України. Комплексність такого завдання полягає в тому, що право на повагу до приватного та сімейного життя контрастує з правом на свободу думки (у ст. 10 Конвенції – право на свободу вираження поглядів).

Метою статті є комплексна характеристика регіонального та національного стандартів забезпечення права на повагу до приватного та сімейного життя.

Виклад основного матеріалу. Стаття 32 Конституції України забороняє втручання в особисте та сімейне життя кожного [1]. Винятки мають бути передбачені Конституцією. Реалізацію права на повагу до особистого та сімейного життя здійснюють шляхом заборони збирати, зберігати, використовувати й поширювати конфіденційну інформацію про особу без її згоди, крім випадків, передбачених і процесуально визначених законом в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Крім того, зазначена стаття Основного Закону гарантує кожному громадянину право ознайомлюватися в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах й організаціях з відомостями про себе, які не є державною або іншою захищеною законом таємницею; право на судовий захист права спростовувати недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім'ї, право вимагати вилучення будь-якої інформації, а також право на відшкодування матеріальної та моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням і поширенням такої недостовірної інформації.

Правозахисна практика країн Ради Європи, на якій ґрунтувалася Конвенція 1950 року, визначила зміст права на повагу до приватного та сімейного життя (ст. 8) не як заборону втручання в приватне життя, а як право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції [2].

Тобто Конвенція захищає інформацію про приватне і сімейне життя, житло й кореспонденцію, Конституція України захищає як об'єкт конфіденційну інформацію про особу.

Конвенція також передбачає випадки втручання в реалізацію цього права виключно на підставі закону й у випадках, коли це є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, захисту здоров'я, моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

Перелік випадків, що можуть виправдати законне втручання в приватне та сімейне життя, в Конвенції ширший: крім інтересів національної безпеки, економічного добробуту та прав людини, передбачено ще запобігання заворушенням чи злочинам, захист здоров'я, моралі. Реальні суспільні відносини порушують питання стосовно того, чи можна безпосередньо застосовувати норми Конвенції, що ратифікована та є частиною національного законодавства, і чи допустиме в Україні втручання в особисте та сімейне життя з мотивів, наприклад, захисту моралі.

Відповідно до ч. 1 ст. 9 Конституції України, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [1], проте ч. 2 цієї статті дає підстави стверджувати протилежне, тому що укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Основного Закону. Склалася ситуація, за якої міжнародний договір уже підписано та ратифіковано, навіть прийнято закон для забезпечення його реалізації та застосування практики Європейського суду з прав людини, зміст Конвенції містить ширший перелік законного втручання в приватне життя, а Конституція передбачає лише три такі підстави. Для запобігання можливим колізіям, з огляду на юрисдикційні можливості Європейського суду з прав людини, вважаємо за доцільне розширити зазначений перелік у нормі ст. 32 Конституції України.

Захист інформації про приватне та сімейне життя особи в Україні забезпечує складний механізм, оскільки національна правова система щодо органів публічної влади закладає суворий принцип законності діяти лише на підставі, у порядку та в спосіб, передбачені законом. Тобто чисельна група суб'єктів відповідних правовідносин, наділена публічно-владними повноваженнями,

функціонує в межах детально регламентованих нормативно-правових процедур. А нормативно-правове регулювання та захист такого об'єкта, як інформація, є складним завданням. На підставі аналізу практики Європейського суду з прав людини можна стверджувати, що наявність в органів публічної влади, судових зокрема, дискреційних повноважень є запорукою можливості оперативного правового регулювання сучасних викликів суспільства.

Нормативне визначення поняття «інформація» міститься в Законі України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року. Зміст цього терміна законодавець пов'язує з формою його вираження, зазначаючи, що інформація – це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. У ст. 11 цього Закону серед видів інформації виокремлено інформацію про фізичну особу (персональні дані), тобто відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. До конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата й місце народження [3].

Попри наявність у ч. 2 ст. 11 Закону України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року характеристики конфіденційної інформації, 2012 року представницький орган місцевого самоврядування – Жашківська районна рада Черкаської області ініціювала офіційне тлумачення положень ч. 1, 2 ст. 32, ч. 2, 3 ст. 34 Конституції України Конституційним Судом України, який постановив, що інформацією про особисте та сімейне життя особи є будь-які відомості та/або дані про відносини немайнового та майнового характеру, обставини, події, стосунки тощо, пов'язані з особою та членами її сім'ї, за винятком передбаченої законами інформації, що стосується здійснення особою, яка обіймає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень. Така інформація про особу є конфіденційною [4].

Запропоноване тлумачення спрямоване на захист приватного життя посадових осіб органів публічної влади, оскільки вони є спеціальним суб'єктом і захищені в загальному порядку бути не можуть. Особа, погоджуючись обіймати посади в органі публічної влади, має усвідомлювати одразу, що інформація про неї є відкритішою для суспільства, яке, збираючи

й аналізуючи відомості про посадових осіб, у такий спосіб здійснює громадський контроль.

Для забезпечення прозорості та відкритості діяльності суб'єктів владних повноважень і створення механізмів реалізації права кожного на доступ до публічної інформації було прийнято Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року, ч. 2 ст. 1 якого встановлює, що інформація, яку було отримано або створено в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, є відкритою, крім випадків, встановлених законом [5].

Зазначені положення в сукупності не містять, на перший погляд, суперечностей, однак практика порушує неоднозначні питання: чи захищають норми, прийняті для забезпечення права, визначеного в ст. 32 Основного Закону, посадових осіб органів публічної влади від зберігання та розповсюдження інформації про способи їхнього відпочинку, відпочинку їхніх родичів; чи допустиме розповсюдження інформації про зловживання ними у вільний від роботи час алкоголем або наркотиками, що є популярними темами в ЗМІ.

Для відповіді на таке питання на національному рівні потрібно проаналізувати нормативно-правове регулювання діяльності ЗМІ.

Не цілком очевидно, чи слід вважати ЗМІ інтернет-блогерів, пости в соціальних мережах, оскільки законодавство відстає від темпів стрімкого розвитку інформаційного простору.

У Законі України «Про пресу та інші засоби масової інформації» від 1 серпня 1990 року ЗМІ визначено як газети, журнали, теле- і радіопрограми, кінодокументалістику, інші періодичні форми публічного розповсюдження масової інформації (ст. 2) [6]. На підставі цього тлумачення можна доводити, що відеоблог є ЗМІ, з огляду на мету, яку зазвичай заявляє блогер, і періодичність публікації нових відео. Стосовно власників популярних сторінок у соціальних мережах і розповсюдження інформації шляхом публікацій різних матеріалів постає суперечність, оскільки такої ознаки, як періодичність, вони можуть не мати, а мета створення та користування соціальними мережами позиціонується як спілкування приватне. Для законодавця невирішеним є питання, чи достатнім є правове регулювання рівного захисту прав усіх учасників. Практика

засвідчує, що сторінки в соціальних мережах зі значною кількістю відвідувачів стають об'єктом господарських правовідносин, їх використовують як платформу для розповсюдження інформації.

Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» 23 вересня 1997 року [7], маючи на меті забезпечення всебічного й об'єктивного висвітлення діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування засобами масової інформації та захисту їх від монопольного впливу органів певної гілки державної влади чи органів місцевого самоврядування, закріпив достатньо необмежений в аспекті доступу до інформації правовий статус ЗМІ.

Так, ч. 1 ст. 2 цього Закону встановлює, що ЗМІ України відповідно до законодавства мають право висвітлювати всі аспекти діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування. Передбачено обов'язок органів публічної влади забезпечувати вільний доступ до повної інформації про свою діяльність журналістам; виняток становить інформація, яку захищає Закон України «Про державну таємницю» від 21 січня 1994 року.

Отже, ЗМІ, згідно із Законом України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» від 23 вересня 1997 року, мають право отримувати та розповсюджувати «всі аспекти діяльності» органів публічної влади, причому очевидно, що висвітлення інформації ЗМІ є повідомленням її для широкого загалу.

Водночас Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року виокремлює публічну інформацію з обмеженим доступом трьох видів – конфіденційну, таємну та службову.

Обмеження доступу до інформації здійснюють відповідно до закону за умови дотримання сукупності вимог: виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, захисту репутації або прав інших людей, запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету й неупередженості правосуддя; розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам; шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні [5].

Тобто отримати публічну інформацію з обмеженим доступом безпосередньо громадянин не зможе, а ЗМІ цю саму інформацію можуть отримати та висвітлювати, посилаючись на Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» від 23 вересня 1997 року.

Вважаємо доцільним для гармонізації національного законодавства щодо висвітлення інформації про діяльність органів публічної влади внести зміни до Закону України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» від 23 вересня 1997 року, виклавши ч. 1 ст. 2 цього Закону в такій редакції: «Засоби масової інформації України відповідно до законодавства України мають право висвітлювати всі аспекти діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування зобов'язані надавати засобам масової інформації повну інформацію про свою діяльність через відповідні інформаційні служби органів державної влади й органів місцевого самоврядування, забезпечувати журналістам вільний доступ до неї, крім випадків обмеження доступу до конфіденційної, таємної та службової інформації, не чинити на них жодного тиску і не втручатися в їх виробничий процес. Засоби масової інформації можуть проводити власне дослідження та аналіз діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, оцінювати і коментувати її».

Гарантовані ст. 8 Конвенції права на приватність кореспонденції та недоторканність житла в Конституції України закріплені в окремих статтях: ст. 31 гарантує кожному таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, а ст. 30 – недоторканність житла. Український законодавець, визначаючись з обсягом гарантованих державою прав людини, не використовує формулювання «право на повагу до приватного та сімейного життя», а забезпечує це право для кожного трьома гарантіями:

- недоторканністю житла;
- таємницею листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції;
- заборонаю втручання в особисте та сімейне життя.

Стосовно реалізації права, передбаченого ст. 8 Конвенції, Т. Фулей узагальнює практику Європейського суду з прав людини, стверджуючи, що поняття «приватне життя» не є чітко визначеним, воно охоплює 15 позицій, перелік яких не є вичерпним (персональні дані про людину; деякі аспекти фізичного та соціального «я» особи; встановлення та підтримання стосунків з іншими людьми та зовнішнім світом; ім'я, прізвище особи (зміна, написання) тощо) [8, с. 150–152].

Різняться підходи до забезпечення та захисту права на недоторканність житла на національному та регіональному рівнях.

Відповідно до ст. 30 Конституції України, недопустимим є проникнення до житла чи іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше, як за вмотивованим рішенням суду [1]. У невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей і майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, яких підозрюють у вчиненні злочину, можливий інший, встановлений законом, порядок проникнення до житла чи іншого володіння особи, проведення в них огляду й обшуку.

Концепція житла в контексті ст. 8 Конвенції відрізняється від національного підходу до тлумачення цього поняття. Термін «житло» в трактуванні Європейського суду з прав людини означає, насамперед, місце, де особа є «вдома». Згідно з термінологією офіційних мов Конвенції, в англійському тексті вжито *home*, тобто дім, житло; батьківщина; *at home* – удома; у французькому – *domicile* – житло; місце мешкання; *a domicile* – удома. Ідеться про аспект важливості об'єкта (помешкання) для особи, задоволення її потреб, а не про характеристики власне об'єкта чи його відповідність певним вимогам [8, с. 158].

У ст. 379 Цивільного кодексу України зазначено, що «житлом фізичної особи є житловий будинок, квартира, інше приміщення, призначені та придатні для постійного проживання в них». Однак трапляються випадки, коли приміщення не призначене та не придатне для проживання, однак людина в ньому живе і це її єдиний дім. У такому разі Європейський суд з прав людини у справі «Баклі проти Сполученого Королівства» постановив, що ніщо в ст. 8 Конвенції та попередніх рішеннях суду не свідчить на користь того, що концепція житла має обмежуватися резиденцією, яка облаштована відповідно до чинного

законодавства, і визнав, що захист ст. 8 Конвенції охоплює навіть циганську кибитку (шатро). Крім цього, гарантії ст. 8 Конвенції поширюються також на офіси (адвокатів, нотаріусів) та інші володіння особи [8, с. 158].

Національне законодавство в Україні обстоює інші позиції, крім норм цивільного права, це стосується також законодавства, що регулює правовий статус соціально незахищених груп населення. Зокрема, Закон України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей» від 2 червня 2005 року бездомність визначає як соціальне становище людини, зумовлене браком у неї будь-якого житла, призначеного та придатного для проживання. Безпритульна особа, відповідно до цього Закону, – повнолітня особа, яка мешкає на вулиці, у парках, підвалах, під'їздах будинків, на горищах, об'єктах незавершеного будівництва, в інших місцях, не призначених і не придатних для проживання, зокрема жилих приміщеннях, що знаходяться в аварійному стані. Законодавець розглядає можливість проживання осіб не лише в квартирах, будинках, гуртожитках, готелях тощо, однак не визнає такі об'єкти житлом.

Тобто право на житло в контексті Конвенції та практики Європейського суду з прав людини не може бути застосовано на національному рівні.

У ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 року [9] встановлено, що суди застосовують під час розгляду справ Конвенцію та практику суду як джерело права. На практиці таке положення спричиняє колізії щодо змісту права на недоторканність житла, оскільки національне законодавство житло конкретизує, а практика Європейського суду з прав людини, що є джерелом права в Україні, тлумачить його ширше.

Узгодження національного законодавства із цього питання із зазначеною практикою в умовах сучасного стану законності та правопорядку в Україні є передчасним, оскільки, попри наявність відповідних норм, що регулюють відносини з використання квартир у житлових будинках за призначенням, нерозв'язаними є проблеми щодо експлуатації квартир під офіси, салони краси, розважальні заклади, «хостели», що здебільшого призводить до порушення прав інших мешканців.

Висновки. Дослідивши низку аспектів забезпечення права на повагу до приватного (особистого) та сімейного життя на регіональному й національному рівнях, проаналізувавши практичну площину реалізації цього права, ми дійшли висновку, що процес застосування практики Європейського суду з прав людини та Конвенції як джерела права потребує вдосконалення національного законодавства. Однак цей процес має бути поміркованим, виваженим, науково обґрунтованим і практично спрямованим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.
2. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод [Електронний ресурс] : міжнар. док. від 4 листоп. 1950 р. – Режим доступу: http://www.irs.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=276%3A1&lang=uk. – Назва з екрана.
3. Про інформацію [Електронний ресурс] : Закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-XII. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>. – Назва з екрана.
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради від 20 січ. 2012 р. № 2-рп/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-12>. – Назва з екрана.
5. Про доступ до публічної інформації [Електронний ресурс] : Закон України від 13 січ. 2011 р. № 2939-VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>. – Назва з екрана.
6. Про пресу та інші засоби масової інформації [Електронний ресурс] : Закон України від 12 черв. 1990 р. № 1552-I. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v1552400-90>. – Назва з екрана.
7. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації [Електронний ресурс] : Закон України від 23 верес. 1997 р. № 539/97-ВР. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.
8. Фулей Т. І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя : наук.-метод. посіб. – 2-ге вид., випр., доповн. – Київ, 2015. – 208 с.
9. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини [Електронний ресурс] : Закон України від 23 лют. 2006 р. № 3477-IV. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>. – Назва з екрана.

REFERENCES

1. Konstytutsiia Ukrainy: vid 28 cherv. 1996 r. No. 254k/96-VR [Constitution of Ukraine from June 28, 1996, No. 254k/96-VR]. (n.d.). zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
2. Mizhnarodnyi document "Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny ta osnovopolozhnykh svobod" vid 4 lystop. 1950 r. International document "Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms" from November 4, 1950]. (n.d.). www.irs.in.ua. Retrieved from http://www.irs.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=276%3A1&lang=uk [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy "Pro informatsiiu": vid 2 zhovt. 1992 r. No. 2657-XII [Law of Ukraine "On Information" from October 2, 1992, No. 2657-XII]. (n.d.). zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> [in Ukrainian].
4. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam Zhashkivskoi raionnoi rady vid 20 sich. 2012 r. No. 2-rp/2012 [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in a case under the constitutional petition of the Zhashkiv Regional Council from January 20, 2012, No. 2-rp/2012]. (n.d.). zakon3.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-12> [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrainy "Pro dostup do publichnoi informatsii": vid 13 sich. 2011 r. No. 2939-VI [Law of Ukraine "On Access to Public Information" from January 13, 2011, No. 2939-VI]. (n.d.). zakon2.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> [in Ukrainian].
6. Zakon Ukrainy "Pro presu ta inshi zasoby masovoi informatsii": vid 12 cherv. 1990 r. No. 1552-I [Law of Ukraine "On the Press and Other Mass Media" from June 12, 1990, No. 1552-I]. (n.d.). zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v1552400-90> [in Ukrainian].
7. Zakon Ukrainy "Pro poriadok vysvitlennia diialnosti orhaniv derzhavnoi vlady ta orhaniv mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini zasobamy masovoi informatsii": vid 23 veres. 1997 r. No. 539/97-VR [Zakon Ukrainy "On the Procedure for Covering the Activities of Public Authorities and Local Authorities in Ukraine by the Mass Media" from September 23, 1997, No. 539/97-VR]. (n.d.). zakon3.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
8. Fulei, T.I. (2015). Zastosuvannia praktyky Yevropeiskoho sudu z prav liudyny pry zdiisnenni pravosudivstva [The application of the practice of the European Court of Human Rights in the administration of justice]. (2nd ed., rev.). Kyiv [in Ukrainian].
9. Pro Zakon Ukrainy "vykonannia rishen ta zastosuvannia praktyky Yevropeiskoho sudu z prav liudyny": vid 23 liut. 2006 r. No. 3477-IV [About the Law of Ukraine "Implementation of the decisions and application of the practice of the European Court of Human Rights" from February 23, 2006, No. 3477-IV]. (n.d.). zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3477-15> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 06.02.2018

Kulyk T. – *Ph.D in Law, Associate Professor of the Department of Constitutional Law and Human Rights of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine*

ORCID 0000-0001-7338-8366

Ensuring the Right to Respect for Private and Family Life: Regional and National Levels

The right to respect for private and family life is enshrined in the Constitution of Ukraine (Art. 32) and the Convention for the Protection of the Right and Fundamental Freedoms of 1950 (Art. 8) in various ways, in the modern science of constitutional law, the complex, comparative study of its content remains relevant.

Taking into account the European integration processes and the state policy aimed at the harmonization of legal thinking and enforcement, the study of the practice of the European Court of Human Rights regarding the application of Art. 8 of the Convention should be inextricably linked with the study of implementation and practice in protecting the rights enshrined in Art. 32 of the Constitution of Ukraine. The complex nature of this work is that the right to respect for private and family life is in contrast to the right to freedom of thought and expression.

Article 32 of the Constitution of Ukraine prohibits interference with the personal and family life of everyone. Exceptions should be provided for by the Constitution. The realization of the right to respect for personal and family life is carried out by prohibiting the collection, storage, use and dissemination of confidential information about a person without his consent, except in cases provided for by a procedural law, in the interests of national security, economic welfare and human rights.

In addition, this article guarantees every citizen the right to get acquainted in the state authorities, local self-government bodies, their institutions and organizations with information about themselves that are not state or other secrets protected by law; and the right to judicial defense of the right to refute inaccurate information about themselves and their family members and the right to demand the removal of any information, as well as the right to compensation for material and moral damage caused by the collection, storage, use and dissemination of such false information.

The human rights practice of the countries of the Council of Europe, which formed the basis of the 1950 Convention for the

Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, caused the content of the right to respect for private and family life (Art. 8) not as a prohibition of interference with private life but as a right to respect for their private and family life, to your home and correspondence.

That is, the Convention protects information on private and family life, housing and correspondence, the Constitution of Ukraine protects as the object confidential information about a person.

It is established that the Convention contains a wider list of lawful service to private life, the Constitution is more rigorous, provides only three grounds. In order to prevent possible controversial situations, and taking into account the jurisdictional capacity of the European Court of Human Rights, we consider it expedient to expand the list in the norm of Art. 32 of the Constitution of Ukraine.

In addition, we have identified a number of inconsistencies in the legislation on information in Ukraine that may violate the right to privacy. Proposed relevant changes to the legislation to eliminate them.

The application of the Convention and practice of the European Court of Human Rights, as a source of law, require the harmonization of national legislation with the Convention. But this process should be judicious and conducted taking into account many practical aspects. The author proposes specific changes to the law to resolve conflict issues.

Keywords: human rights; the right to respect for private and family life; privacy; confidentiality of correspondence; confidential information.